

Bulletin

Från Arbets- och miljömedicin, Lund (AMM) & Yrkes- och miljödermatologi, Malmö (YMD).

Metallernas "återkomst"

innehåll

- 1 - Ledare: Metallernas "återkomst".
- 2 - ADA underlättar arbetsåtergång efter sjukskrivning.
- 3 - Ackordstyckning : Ett arbete med extrem fysisk belastning.
- 4 - 21:a EPICOH-kongressen i Taipei.
- 5 - Ögon och luftvägsbesvär inom träindustrin.
- 6-7 AMM's kursutbud hösten 2010.
- 8 - Kalendarium.
Sydsvenska allergidagen.
Temadag för ergonomer och legitimerade sjukgymnaster.
Utbildningsdagar för företagshälsovården.

Under de senaste åren har mycket miljömedicinskt intresse varit inriktat mot risker med organiska halogenerade ämnen, såsom polyklorerade bifenyler (PCB) och bromerade flamskyddsmedel (polybromerade difenyletrar, PBDE). På sistone har det emellertid blivit klart att arbets- och miljömedicinska klassiker i form av toxiska metaller är värda lika stor uppmärksamhet.

Ännu för några decennier sedan var många arbetare exponerade för riskabla nivåer av bly, kvicksilver, kadmium och arsenik. Men kraftfulla åtgärder ledde till att exponeringen minskade, och därmed intresset för metallerna som ett arbetsmiljöproblem.

Det visar sig emellertid att även exponering i den allmänna miljön kan vara problematisk. Inte minst har detta framkommit i undersökningar inom EU-projektet PHIME ("Public Health Impact of long-term, low-level Mixed elements Exposure in susceptible population strata"), som under 2006-2011 koordineras från Sektionen för Arbets- och miljömedicin vid Lunds universitet.

Orsaken till den ökade medvetenhet om riskerna är - som så ofta tidigare - bättre forskningsmetodik. De kemiska analysmetoderna har förfinats, vilket betyder att man kan mäta mycket låga halter i kroppsvätskor. Vidare har metodiken för att mäta diskreta effekter blivit känsligare. En viktig aspekt är också en ökande medvetenhet om att det finns genetiskt betingade skillnader i omsättning och känslighet hos delar av populationen. Slutligen har avancerade epidemiologiska metoder gjort det möjligt att påvisa tidigare okända samband.

Därigenom har bilden av risker med kvicksilver, kadmium, arsenik och bly fått nya dimensioner. Kanske tydligast är den förändrade bilden av risker med kadmium. Det visar sig att de exponeringar vi utsätts för genom intag av vegetabiliska livsmedel innebär en risk för toxiska effekter på njure

och skelett. Det rör sig förstås inte om klassiska förgiftningar, utan om diskreta effekter, som i samverkan med andra riskfaktorer kan orsaka klinisk sjukdom.

EU's livsmedelssäkerhetsmyndighet (EFSA) i Parma har 2009 uppmärksammat problemet, eftersom det visat sig att en stor del av Europas befolkning har oacceptabla exponeringsnivåer för kadmium. Det kadmium vi redan spritt ut i naturen, och som finns i åkermark och tas upp i vegetabiliska livsmedel, kommer dessvärre att försvinna mycket långsamt. För svensk del innebär det att vi till varje pris måste undvika fortsatt förorening av åkermarken med kadmium.

Vidare har EFSA 2010 granskat blyexponering och risker för effekter på hjärnans utveckling hos barn, liksom på blodtryck och njurfunktion hos vuxna. Diskreta skador uppkommer vid mycket lägre blybelastning än man tidigare trott, och man finner inga belägg för att det finns en säker nivå. Många européer har en blyexponering som medför att marginalen till de halter där man ser tidiga effekter är små eller obefintliga. Svenskar har här en gynnad situation, eftersom vår exponering är låg, och fortsätter sjunka efter elimineringen av bly ur bensinen 1994.

Mer om PHIMEs resultat finns på hemsidan <http://www.phime.org/>

Staffan Skerfving
staffan.skerfving@med.lu.se
AMM, Lund